

Basal hygien vid kommunal vård och omsorg

Riktlinje avsedd för
kommunerna i Örebro län



Basal hygien vid kommunal vård och omsorg

Riktlinje avsedd för kommunerna i Örebro län

Författad av: Medicinskt ansvariga sjuksköterskor inom kommunerna i Örebro län och
hygiensjuksköterskor, Vårdhygien, Region Örebro län.

Beslutad av: Socialcheferna i Örebro län

Innehåll

1. Inledning	4
2. Personligt hygienansvar	4
2.1 Handhygien – desinfektion av händer och underarmar	4
2.2 Handskar.....	5
2.3 Skyddskläder	5
2.4 Stänkskydd	5
2.5 Arbetskläder.....	5
3. Chefens ansvar	5
4. Sjuksköterskans ansvar	5
5. Den anställdes ansvar	6
6. Länkar etc	6
Bilaga 1	7
Bilaga 2	8



1. Inledning

Basala hygienrutiner ska gälla överallt där vård och omsorg bedrivs. De ska tillämpas i alla vårdssituationer och av all personal som är yrkesmässigt verksam eller under utbildning oavsett om det finns en känd smitta eller inte.

Syftet är att förhindra smitta

- mellan vårdtagare, via personalens händer och kläder
- från vårdtagare till personal och från personal till vårdtagare

Socialstyrelsens föreskrift **Basal hygien i vård och omsorg 2015:10** avser:

- Arbetskläder
- Handhygien
- Handskar
- Engångs skyddsförkläde/skyddsrock

Skyddsutrustning ska alltid finnas tillgänglig och tillhandahållas av arbetsgivaren enligt Arbetsmiljöverket; **Smittrisker AFS 2018:4**.

All personal ska skriva under den skriftliga ansvarsförbindelsen, se bilaga 1.

2. Personligt hygienansvar

- Underarmar och händer ska hållas fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande. Naglarna ska vara korta och fria från konstgjorda material (exempel nagellack, lösnaglar), eftersom de samlar mikroorganismer och hindrar en effektiv handdesinfektion.
- Piercing i slemhinna (näsa, kind och läpp) får inte förekomma
- Långt hår och skägg ska vara uppsatt i samband med vårdarbete
- Om huvudduk används ska den fästas upp eller stoppas innanför arbetsdräkten. Huvudduk byts och tvättas minst en gång i veckan.

2.1 Handhygien – desinfektion av händer och underarmar

- Händerna ska desinfekteras med ett alkoholbaserat handdesinfektionsmedel omedelbart före och efter vård- eller omsorgsmoment. Händerna ska vara torra innan de desinfekteras.
- Händerna ska desinfekteras både före och efter användning av handskar.
- Händerna ska tvättas med vatten och flytande tvål om de är eller antas vara smutsiga, samt vid omhändertagande av vårdtagare som kräks eller har diarré. Torka torrt med fabriksrent papper före handdesinfektion.



2.2 Handskar

- Skyddshandskar för engångsbruk ska användas om händerna riskerar att komma i kontakt med kroppsvätskor såsom urin, avföring, kräkning, blod, sekret.
- Skyddshandskarna ska tas av direkt efter ett omsorgsmoment och bytas mellan olika omsorgsmoment.

2.3 Skyddskläder

Engångsförkläde av plast ska användas om arbetskläderna riskerar komma i kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material under ett vård-och eller omsorgsmoment. Till exempel vid personlig omvårdnad, bäddning, undersökning och behandlingar av sår och KAD.

2.4 Stänkskydd

I särskilda fall kompletteras övrig skyddsutrustning med stänkskydd/ munskydd, skyddsglasögon/visir vid risk för stänk.

2.5 Arbetskläder

- Arbetskläder får endast bäras i arbetet. Om arbetet bedrivs på flera platser, får de även bäras vid färd mellan dessa.
- Arbetskläder ska bestå av både över- och underdel eller klänning.
- Arbetskläder ska ha korta ärmar i vårdtagarnära arbete (lösärmar får inte förekomma i kombination med arbetskläder).
- Arbetskläder ska bytas dagligen, eller vid behov oftare.
- Arbetskläder ska tvättas i cirkulationstvätt eller på arbetsplatsen i minst 60°C, torkas i torkskåp eller torktumlare. Detta gäller oavsett om arbetsgivaren tillhandahåller arbetskläder eller inte.
- Långärmade plagg kan användas när man inte är i direkt omvårdnad eller mathantering.
- Arbetskläder förvaras torrt och dammfritt.
- Rökning i arbetskläder är inte tillåten.

3. Chefens ansvar

Chefen har ansvar för att denna riktlinje implementeras och följs upp årligen vid medarbetarsamtal eller motsvarande.

4. Sjuksköterskans ansvar

Ansvarig sjuksköterska undervisar om basal hygien i samband med en vårdsituation till omvårdnadspersonal, arbetsterapeut och chef.

5. Den anställdes ansvar

Den anställda är enligt arbetsmiljölagen skyldig att följa gällande föreskrifter liksom lokala rutiner samt hålla sig informerad om uppdatering av dessa. Gravyt eller upprepat åsidosättande av gällande hygienföreskrifter hanteras av ansvarig chef.

6. Källhänvisning

<https://www.regionorebrolan.se/sv/Halsa-och-varld/Mikrobiologi1/>

Vårdhandboken: <https://www.varldhandboken.se/>

AFS 2018:4 Smittorisker

SOSFS 2015:10 Basal hygien i vård och omsorg

Patientsäkerhetsförordningen 2010:1369

Socialtjänstförordningen 2010:937

Stöd och service till vissa funktionshindrade 1993:1090

Bilaga 1

Riktlinjer för basal hygien inom Örebro läns kommuner

Ansvarsförbindelse

Som arbetstagare inom vården har jag ett ansvar för att känna till och följa ovanstående hygienrutiner.

Jag har tagit del av ovanstående rutiner och förbinder mig att följa riktlinjerna.

Personnummer;.....

Namn;.....

Namnförtydligande;.....

Ort och datum;.....

Originalen behålls av chef.

En kopia till den anställde.

I Handbok för hälso- och sjukvårdspersonal, vilken är framtagen av Sveriges kommuner och landsting, finns dokument att läsa såsom *Basala hygienrutiner och personlig hygien*.
www.vardhandboken.se

Basal hygien inom hälso- och sjukvård enligt Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2015:10

Arbetsmiljöverket, Smittrisker AFS 2018:4

Hälso- och sjukvårdslag (1982:763) 2 a §

Bilaga 2

Hygienartiklar som behöver finnas tillgängliga i verksamheten för att basal hygien ska kunna upprätthållas:

- Flytande tvål
- Fabriksrent papper
- Handdesinfektion, återfettande med eller utan gel
- Handskar; Vinyl eller Nitril
- Plastförkläde
- Ytdesinfektionsmedel - gärna med tensid/ rengörande effekt
- Munskydd/ andningsskydd
- Hållare för förbrukningsmaterial; handskförpackningar etc